

5. Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року. [Електронний ресурс]. Урядовий портал – Режим доступу: [http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art\\_id=249634799&cat\\_id=244828445](http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249634799&cat_id=244828445).

6. Стратегія розвитку сільського господарства України «3+5». [Електронний ресурс]. Міністерство аграрної політики та продовольства України – Режим доступу: [http://minagro.gov.ua/apk?tid\\_hierachy=1300](http://minagro.gov.ua/apk?tid_hierachy=1300).

7. Willer H. The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2015 [Електронний ресурс]/ Willer, Helga and Julia Lernoud (Eds.) iBL-IFOAM Report. Research Institute of Organic Agriculture (FiBL), Frick, and IFOAM-Organic International, Bonn, 2015.– 306 p.

**Яцишина І.В.**, д.е.н., проф.  
Кам'янець-Подільський національний  
Університет імені Івана Огієнка

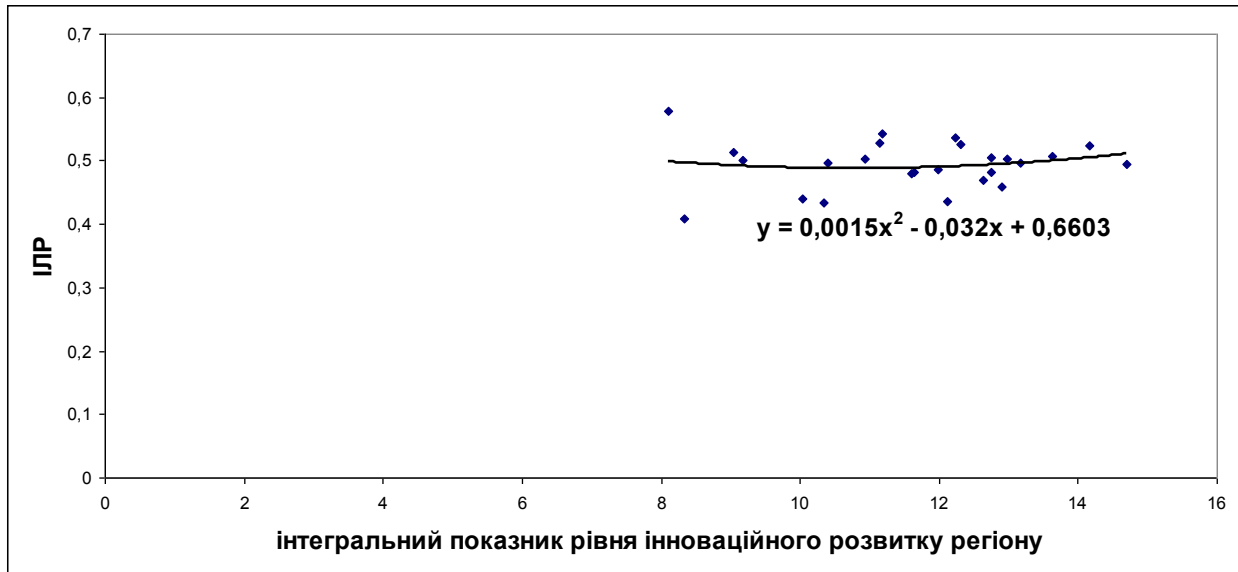
### **СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ**

Дослідження соціальної спрямованості інноваційної діяльності регіонів України є маловивченою проблемою сучасної економічної науки. Науковий мейнстрім зосереджує увагу на економічній результативності та наслідках інноваційної діяльності. Однак сучасна світова економіка відзначається зростаючою значимістю соціалізаційних, людиноцентричних тенденцій, тому достатньо важливою, на нашу думку, постає задача визначення соціальної спрямованості та соціальних наслідків інноваційного розвитку економіки регіонів України.

При вирішенні поставленої задачі ми стикнулися із певними проблемами, а саме: відсутністю методики оцінки соціальної спрямованості інноваційного розвитку та проблемою формування інформаційної бази дослідження.

Одним із можливих методів визначення взаємозв'язку інноваційного розвитку регіонів країни із їх соціальним розвитком, на нашу думку, може бути виявлення виду функціонального зв'язку між відповідними показниками по регіонах України.

Виявлено, що незважаючи на досить велику кількість досліджень щодо інноваційної діяльності регіонів, систематичний моніторинг регіональних рівнів інноваційного розвитку за єдиною методикою не здійснює жодна інституція. В роботі [1] наведено методику та результати розрахунку таксономічного показника рівня інноваційного розвитку регіонів України на основі стандартизації 12 показників, які характеризують інноваційну активність промислових підприємств та її результати. Цей показник базується на даних Укрстату за 2009 р., на жаль більш пізніх досліджень в цьому напрямку віднайти не вдалось. Подібні дослідження в Україні проводились іще щодо оцінки рівня інноваційного потенціалу регіонів за окремі роки [2, 3]. У якості узагальнюючого показника рівня соціального розвитку регіонів ми взяли Індекс людського розвитку, регіональний вимір якого в Україні здійснюється систематично починаючи із 1999 р. до 2014 р.[4].



**Рис. 1. Взаємозв'язок рівня інноваційного розвитку регіонів України із регіональними ІЛР.**

Очевидно, що основна тенденція взаємозв'язку між аналізованими показниками, визначена як лінія тренду, у даному випадку описана квадратичною функцією. Розрахована точка локального екстремуму т.Е (10,67; 0,49) поділяє лінію на два відрізки кривої і відображає дві залежності: 1) характер функції до точки екстремуму є спадним, що характеризує обернену залежність між рівнями інноваційного та людського розвитку; 2) після точки екстремуму характер функції змінюється і стає зростаючим, відображаючи пряму залежність. Фактично точка екстремуму поділила регіони України на дві групи. До першої групи увійшли області із рівнем інноваційного розвитку вищим від 10,67, для них характерною є тенденція, що описується прямою залежністю між рівнями соціального та інноваційного розвитку. Для регіонів, що мають нижчий рівень інноваційного розвитку від критичного, тенденція стає протилежною – зростання рівня інноваційного розвитку супроводжується падінням ІЛР. Або для більш розвинутих регіонів із зменшенням (зростанням) рівня інноваційного розвитку падає (зростає) ІЛР, а для менш розвинутих регіонів із зменшенням (збільшенням) рівня інноваційного розвитку ІЛР поступово зростає (падає).

На нашу думку, отримана парабола може розглядатись як ілюстрація досліджень соціальних функцій науки, проведеного Київською школою наукознавства [5]. Згідно позицій відомого науковця Б.А. Малицького, науково-технічний потенціал країни в цілому здатний реалізувати всі соціальні функції (соціокультурну, пізнавальну, економічну) повною мірою лише при відповідному рівні його нарощування. Таким пороговим значенням для України вчений визначає фінансування науки на рівні 0,9% від ВВП, якщо ж наукоємність ВВП буде меншою, то наука стає витратною галуззю національного господарства і не може реалізувати свої функції повною мірою. При фінансуванні науки менше 0,9% ВВП науковий потенціал здатен забезпечити лише реалізацію пізнавальної функції, а при зменшенні цього показника до 0,4% – лише соціокультурної. Фінансування науки є лише одним із важливих чинників накопичення науково-технічного потенціалу. Якщо держава не приділяє йому значимої уваги, достатньої для повноцінного розвитку фундаментальних та прикладних досліджень як в країні в цілому так і на рівні її окремих регіонів, то інноваційний розвиток не може стати значимим чинником соціально-економічного зростання. Очевидно ті ж

тенденції проявляються і на регіональному рівні. І тому інноваційний розвиток регіону може виявити свою соціальну спрямованість лише після досягнення певного рівня.

На основі отриманих результатів ми можемо припустити, що існує критична межа рівня інноваційного розвитку регіону і лише після її досягнення науково-технічний потенціал починає виконувати усі свої соціальні функції, проявляється синергетичний ефект від взаємодії та взаємовпливу інноваційного та соціального зростання, що взаємно посилюються. За низького інноваційного рівня розвитку регіону не реалізуються усі соціальні функції науково-дослідного сектору, цей ефект не проявляється, більше того, регіон здатний навіть дещо приростити інноваційні показники, однак соціальні індикатори при наймі не зростають.

Виявлена тенденція взаємозв'язку між індексом соціального розвитку та досягнутим рівнем інноваційної діяльності регіонів вселяє оптимізм і надію, що визнання пріоритетності зміцнення науково-технічного та інноваційного потенціалу регіону може суттєво змінити ситуацію і при подоланні точки екстремуму запустити механізм взаємо посилюючого інноваційного та соціального зростання.

### Список літературних джерел

1. Тищенко Д.О., Кулешова Н.В. Обґрунтування доцільності інноваційної діяльності підприємств у регіонах України / Д.О. Тищенко, Н.В. Кулешова // Бізнесінформ. – 2011. – № 1. – С.27-32.
2. Шляхто И.В. Оценка инновационного потенциала региона / И.В. Шляхто // Управление общественными и экономическими системами. – 2007. – № 1. – С. 23-24.
3. Головатюк В.М., Соловійов В.П. Деякі проблеми вимірювання інноваційного потенціалу /В.М. Головатюк, В.П.Соловійов // Проблемы и перспективы инновационного развития экономики. Материалы XIII международной научно-практической конференции по инновационной деятельности. – К.: Технический центр НАН Украины, 2008. – С. 11-14.
4. Регіональний людський розвиток. Статистичний бюлетень. / Держкомстат України. Відп. за випуск І.Калачова. К., 2010. - 43 с.
5. Маліцький Б.А. Прикладне наукознавство / Борис Антонович Маліцький. – К.: Фенікс, 2007. – С.420-421.